Raadsinformatiebrief

Heerlen,
10 juni 2025

Documentnummer
405700

Onderwerp
Meicirculaire 2025

Inleiding/aanleiding
Het gemeentefonds is de grootste inkomstenbron voor gemeenten, de ontwikkeling hiervan bepaalt in belangrijke mate onze financiële ruimte. De uitkering van het gemeentefonds wordt aangepast op basis van ontwikkelingen binnen de rijksbegroting, actualisatie van (verdeel)maatstaven, taakmutaties en wijzigingen van integratie- en decentralisatie-uitkeringen. De meicirculaire is gebaseerd op de Voorjaarsnota van het Rijk. Deze raadsinformatiebrief geeft inzicht in de financiële impact van de meicirculaire 2025 voor Heerlen.

Meicirculaire 2025
Vanuit diverse gremia zijn met het oog op het ravijnjaar acties ingezet om tot een goede financiële uitgangspositie voor gemeenten te komen en taken en middelen in balans te brengen. De meicirculaire bevat informatie over actualisatie van het accres, middelen voor jeugdzorg en demping terugval gemeentefonds. Dit betreft slechts een gedeeltelijke compensatie. Vanaf 2028 wijzigt het financiële beeld. Uitgangspunt is dat de maatregelen uit de Hervormingsagenda Jeugd dan het beoogde effect hebben met daarnaast inzet van extra maatregelen om de kosten van jeugdzorg verder te beheersen. De door het Rijk voorziene reeks wordt te ambitieus geacht.

De circulaire is te vinden via Meicirculaire gemeentefonds 2025 | Circulaire | Rijksoverheid.nl. In de volgende tabel wordt het effect van de meicirculaire 2025 voor Heerlen ten opzichte van de decembercirculaire 2024 weergegeven.

*Bedragen * € 1.000*

Meicirculaire 2025	2025	2026	2027	2028	2029
Algemene uitkering	2.578	4.756	4.089	3.074	3.511
Demping terugval gemeentefonds	-	3.241	3.525	3.549	3.677
Jeugd - Tekorten voor rekening Rijk	3.388	3.398	3.509	3.613	3.725
Jeugd - Hervormingsagenda	-	4.434	4.169	755	3.136
BTW-Compensatiefonds	-736	-	-	-	-
Saldo - effect meicirculaire 2025	**5.230**	**15.828**	**15.292**	**10.992**	**14.049**
Jeugd - Maatregelen	-	-	-	-6.697	-6.906
Uitstel vervanging abonnementstarief Wmo	-	1.708	-	-	-
Overige taakmutaties en decentralisatie uitkeringen	4.057	1.663	1.866	2.041	348
Integratie uitkeringen	3.357	3.221	3.176	3.106	3.141
Taakbestemming - budgetneutraal effect	**7.414**	**6.592**	**5.042**	**-1.551**	**-3.418**
Totaal meicirculaire 2025	**12.644**	**22.421**	**20.334**	**9.441**	**10.631**

Algemene Uitkering
Vanaf 2024 volgt het gemeentefonds de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp). Op basis van het Centraal Economisch Plan (CEP) is de raming van het accres geactualiseerd, voor 2025 betreft dit de definitieve vaststelling.
Daarnaast zijn er onder andere mutaties in de algemene uitkering door actualisatie van diverse maatstaven, zowel landelijk als het aandeel voor Heerlen. De prognose voor de ontwikkeling van aantallen betekent een onzekerheid, zeker omdat voor een aantal maatstaven relatief kleine variaties een grote financiële impact hebben. De in de meicirculaire geraamde ontwikkeling van de landelijke aantallen zorgt voor een aanzienlijk opwaarts effect, indien de daadwerkelijke ontwikkeling anders is dan voorzien zal dit in volgende circulaires tot bijstellingen leiden.

Demping terugval gemeentefonds 2026
In de meicirculaire zijn middelen verwerkt om de terugval van het gemeentefonds vanaf 2026 deels te dempen. Deze middelen worden in de circulaire toegerekend aan Jeugd.

Jeugd
Naar aanleiding van het advies van de deskundigencommissie van Ark zijn mutaties in het gemeentefonds doorgevoerd. De commissie adviseerde om het structurele tekort jeugdzorg gelijk te verdelen over Rijk en gemeenten. Vanaf 2025 is een structurele compensatie verwerkt. Vooralsnog is de geadviseerde compensatie over 2023 en 2024 nog niet opgenomen door het Rijk.
De door het Rijk gereserveerde middelen voor de Hervormingsagenda Jeugd vanaf 2026 zijn in de meicirculaire aan het gemeentefonds toegevoegd. In onze meerjarenbegroting was hiermee al deels rekening gehouden conform de richtlijn van de provincie. De toegekende middelen zijn met de hiervoor opgenomen stelpost verrekend. Verder zijn voor 2026 en 2027 middelen toegevoegd om het ingroeipad van de maatregelen van de Hervormingsagenda Jeugd te verzachten.

BTW-compensatiefonds
De definitieve afrekening van het BTW-compensatiefonds (BCF) over 2024 is lager dan door het Rijk in de septembercirculaire 2024 voorzien en betekent daardoor een nadeel in 2025.

<u>Taakmutaties, integratie- en decentralisatie-uitkeringen</u>
In de meicirculaire zijn taakmutaties en bijstellingen van integratie- en decentralisatie-uitkeringen verwerkt. Hiervan wordt onderzocht in hoeverre deze gelden benodigd zijn voor de bijbehorende taken respectievelijk de haalbaarheid van de benodigde maatregelen.

Jeugd maatregelen
Vanaf 2028 wijzigt het financiële beeld voor Jeugd. Uitgangspunt van het Rijk is dat de maatregelen uit de Hervormingsagenda dan het beoogde effect hebben, verdere versterking van de beheersmaatregelen is voorzien en uitwerking van aanvullende maatregelen. De haalbaarheid hiervan is onzeker.

Uitstel vervanging abonnementstarief Wmo
Het uitstel van de invoering van de inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage Wmo van 1 januari 2026 naar 1 januari 2027 is in de circulaire verwerkt.

Ontwikkelingen

Jeugd en Wmo

Rijk en VNG werken aan nieuwe financiële arrangementen voor Jeugdzorg en Wmo die (beter) aansluiten bij de (financieel) bestuurlijke verhoudingen en meer duidelijkheid en voorspelbaarheid bieden.
Voor Jeugd hebben Rijk en VNG aanvullende afspraken gemaakt. De deskundigencommissie Van Ark wordt gevraagd om in het eerste kwartaal van 2027 een uitspraak te doen over de uitgavenontwikkeling en hoe om te gaan met afwijkingen; waarbij zowel terug als vooruit wordt gekeken. Ook de compensatie met terugwerkende kracht van de (helft van de) tekorten Jeugd over 2023 en 2024 is nog onderwerp van gesprek.

Specifieke uitkeringen

Het voornemen is om specifieke uitkeringen (SPUKs) zo veel mogelijk over te hevelen naar het Gemeentefonds, waarbij rekening is gehouden met een budgetkorting van 10%. Na inventarisatie is gebleken dat slechts een zeer beperkt aantal uitkeringen op korte termijn kan worden omgezet. Aandachtspunt is dat de budgetkorting in de meeste gevallen niet kan worden opgevangen door het wegvallen van administratieve lasten en/of efficiencywinst.

Verdeelmodel

Vanaf 2023 is het nieuwe verdeelmodel voor de algemene uitkering ingevoerd, rekening houdend met een ingroeipad. Op basis van de resultaten van afgeronde onderzoeken van de Onderzoeksagenda is verdere analyse nodig. Derhalve wordt pas vanaf 2027 een volgende stap in het ingroeipad gezet, informatie hierover wordt opgenomen in de meicirculaire 2026.

Effect meicirculaire op de cijfers van de zomernota 2025 en meerjarig

In de meicirculaire is een eerste tussenstap gezet in de opvolging van het zwaarwegende advies van de deskundigencommissie Van Ark met betrekking tot de kosten jeugdhulp. Aanvullend zijn afspraken gemaakt over de opvolging van een resterend deel van het advies, waarbij gemeenten met terugwerkende kracht deels worden gecompenseerd voor de extra kosten 2023-2024, een nieuwe deskundigencommissie die begin 2027 terugkijkt en een inschatting maakt voor de komende jaren. Vooralsnog is er een beperkte verlichting van de financiële situatie van gemeenten, maar is de financiële problematiek niet structureel opgelost. Gezien de onzekerheden heeft de VNG een begrotingsadvies opgesteld voor de meerjarenbegroting 2026-2029. Het advies is gebaseerd op de uitkomsten van de deskundigencommissie Van Ark en alleen in kwalitatieve zin op de structurele korting vanaf 2026; aangezien het niet waarschijnlijk wordt geacht dat hier op korte termijn in algemene zin nog compensatie voor plaatsvindt. Er blijft een tekort bestaan tussen taken en middelen. Vanuit diverse gremia wordt ingezet op inzicht en herstel van de balans tussen taken en middelen (op inhoudelijke dossiers), zodat gemeenten in staat zijn hun rol en verantwoordelijkheid te kunnen waarmaken. De val van het kabinet begin juni zorgt voor nog meer onzekerheid.

De middelen voor taakmutaties, integratie- en decentralisatie-uitkeringen zijn gekoppeld aan bepaalde taken en maatregelen. Hiervan wordt onderzocht in hoeverre deze gelden benodigd zijn voor de bijbehorende taken respectievelijk de haalbaarheid van de benodigde maatregelen. Het saldo-effect van de meicirculaire is voor 2025 € 5,2 miljoen positief. In de zomernota hebben we reeds in de forecast rekening gehouden met dit effect.

Meerjarig moeten de positieve effecten van de meicirculaire afgezet worden tegen de saldi van de meerjarenbegroting. In 2026 starten we met een negatief beginsaldo van € 8,2 miljoen. De structurele effecten van eerder genomen raadsbesluiten, de jaarrekening en de zomernota leiden tot een neerwaartse bijstelling van het begrotingssaldo. Daarnaast doen zich autonome ontwikkelingen voor, zoals prijsstijgingen en aanbestedingsresultaten, die in de begroting dienen te worden verwerkt. Tevens wordt in het begrotingsproces 2026 rekening gehouden met de meerjarig niet-gerealiseerde bezuinigingen uit de begroting 2025.
Hoewel de meicirculaire een positief effect heeft en daarmee voorkomt dat een omvangrijke bezuinigingsopgave van circa € 15 miljoen noodzakelijk is, resteert op dit moment – mede door een combinatie van indexering, stijgende kosten en overige externe ontwikkelingen waarop beperkt directe sturing mogelijk is – een geprognosticeerde opgave van circa € 9 miljoen. In de kaderbrief hebben wij reeds aangegeven op welke wijze wij het proces zullen inrichten om uiterlijk eind september een sluitende begroting te kunnen presenteren

Kernthema:
Middelen en heffingen

Bijlagen
-

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Heerlen,

de burgemeester

drs. R. Wever

de secretaris a.i.,

drs. R. van Wuijtswinkel